

EKONOMICKÁ INFORMÁCIA O TERITÓRIU

Komorská únia

Všeobecné informácie o krajine

I. ZÁKLADNÉ INFORMÁCIE

Krátka história:

Od získania **nezávislosti od Francúzska v roku 1975** krajina prežila viac ako 20 prevratov alebo pokusov o prevrat. V roku 1997 ostrovy Anjouan a Moheli vyhlásili samostatnosť. V roku 2000 bola dosiahnutá dohoda, podľa ktorej federálne prezidentstvo rotuje medzi ostrovmi a každý z nich má aj miestnu vládu. V roku 2007 Anjouan opäť de facto vystúpil z únie, avšak v marci 2008 vojská Africkej únie a Komor obsadili ostrov, čo jeho obyvatelia vo všeobecnosti privítali. 26. decembra 2010 vyhral druhé kolo prezidentských volieb Ikililou Dhoinine, do úradu nastúpil od 26. mája 2011.

Komorská únia má otvorený problém s Francúzskom v otázke **postavenia ostrova Mayotte**. Tento ostrov geograficky patriaci do jedného súostrovia s tromi ostrovami Komorskej únie **je pod správou Francúzska**. V roku 1974 Francúzsko usporiadalo referendum o samostatnosti na Komorských ostrovoch. Na ostrove Mayotte sa vyjadrilo 65% hlasujúcich za zachovanie príslušnosti k Francúzsku, pričom na ostatných 3 ostrovoch bolo 99,9% hlasujúcich za samostatnosť (čo spolu na 4 ostrovoch dávalo 94,9% hlasov za nezávislosť). Francúzsko poskytlo trom ostrovom samostatnosť a Mayotte si ponechalo pod svojou správou. Komorská únia dlhodobo požaduje pričlenenie Mayotte ku svojej krajine za podpory afrických aj iných štátov. Navyiac na základe referenda z roku 2009 bol ostrov Mayotte dňa 31. marca 2011 vyhlásený za **101. department (zámorský) Francúzska** – s rovnakým štatútom ako Francúzska Guayana, Guadeloupe, Martinique či Reunion.

MINISTRY OF FOREIGN
AND EUROPEAN AFFAIRS
OF THE SLOVAK REPUBLIC

MINISTÈRE DES AFFAIRES
ÉTRANGÈRES ET EUROPÉENNES
DE LA RÉPUBLIQUE SLOVAQUE

MINISTERIO DE ASUNTOS
EXTERIORES Y EUROPEOS
DE LA REPÚBLICA SLOVACA

МИНИСТЕРСТВО ИНОСТРАННЫХ
И ЕВРОПЕЙСКИХ ДЕЛ
СЛОВАЦКОЙ РЕСПУБЛИКИ

وزارة الخارجية
و الشؤون الأوروبية
لجمهورية سلوفاكيا

斯洛伐克共和国
外交部欧洲
事务部

Oficiálny názov: Komorská únia (Union des Comores)

Rozloha: 1862 km²

Počet obyvateľov: 752 tis. (odhad júl 2013)

Hlavné mesto: Moroni (50 tis. obyv.)

Oficiálne jazyky: arabčina, francúzština

a) Základná charakteristika hospodárstva

Komorská únia patrí k **najmenej rozvinutým krajinám sveta** a je odkázaná na príspevky 200 – tisícovej diaspory a podporu iných krajín. Nízka úroveň vzdelania podmieňuje nízku technologickú úroveň výroby a vysokú nezamestnanosť. Príspevky EÚ z 9. Európskeho rozvojového fondu (ERDF) na roky **2002-2007 činili spolu 30,9 mil. EUR**, v rokoch **2008-2013 (10. ERDF)** vzrástli viac ako o polovicu na **48,1 mil. EUR**. Z toho bolo na dopravnú infraštruktúru určených 60% a na vzdelávanie 25%. EÚ uzatvorila svoje zastúpenie v Moroni v roku 2002, agendu Komor odvetdy **spracováva úrad na Mauríciu**. Z členských štátov EÚ má zastúpenie v Moroni iba Francúzsko.

HDP (PPP):	868 mil. USD (odhad 2012)
bežné ceny:	588 mil. USD (odhad 2012)
HDP na ob. :	780 USD (odhad 2012)
HDP na ob. (PPP):	1.300 USD (odhad 2012), 60% obyv. žije pod hranicou chudoby
Rast HDP (2012):	3 %

Rozpočet (odhad 2012)

Príjmy:	164,8 mil. USD
Výdavky:	155,9 mil. USD
Prebytok:	1,5 % HDP
Inflácia:	6,3 %
Zahraničný dlh:	136,1 mil. USD (odhad k 31.12.2012)
Zákl. úrok. sadzba:	10,5% (12/2012)
Saldo účtu plat. bilancie:	- 40,9 mil. USD (2012)
kurz komorského franku:	492 KMF/EUR (30.11.2013)

b) Hlavné odvetvia hospodárstva

Polnohospodárstvo, rybolov a poľovníctvo prispievajú viac ako 50% do HDP a zamestnávajú **80% zamestnancov**. Na ostrovoch sa pestujú hlavne vanilka, klinčeky, vonná esencia ylang-ylang, kokosové orechy, banány a kasáva. Krajina nie je sebestačná v základných potravinách a hlavnou dovoznou položkou je ryža.

Priemysel sa zaoberá hlavne výrobou elektriny a destiláciou parfémov.

Tvorba HDP podľa sektorov (2012):

polnohospodárstvo, rybárstvo	51%
priemysel	10%
služby	39%

c) Členstvo v medzinárodných organizáciách a účasť v integračných procesoch

Členstvo v MO: ACP, AfDB, AMF, AOSIS, AU, COMESA, FAO, FZ, G-77, IBRD, ICAO, ICRM, IDA, IDB, IFAD, IFC, IFRC, ILO, IMF, IMO, IMSO, InOC, Interpol, IOC, IPU, ITSO, ITU, ITUC, LAS, NAM, OIC, OIF, OPCW, UN, UNCTAD, UNESCO, UNIDO, UPU, WCO, WHO, WIPO, WMO, WTO (pozorovateľ). Komorská únia je členom Ligy arabských štátov od 20.11.1993

MINISTRY OF FOREIGN
AND EUROPEAN AFFAIRS
OF THE SLOVAK REPUBLIC

MINISTÈRE DES AFFAIRES
ÉTRANGÈRES ET EUROPÉENNES
DE LA RÉPUBLIQUE SLOVAQUE

MINISTERIO DE ASUNTOS
EXTERIORES Y EUROPEOS
DE LA REPÚBLICA SLOVACA

МИНИСТЕРСТВО ИНОСТРАННЫХ
И ЕВРОПЕЙСКИХ ДЕЛ
СЛОВАЦКОЙ РЕСПУБЛИКИ

وزارة الخارجية
و الشؤون الأوروبية
لجمهورية سلوفاكيا

斯洛伐克共和国
外交部欧洲
事务部

II. PODPORA OBCHODU A PODNIKANIA

---

a) Podnikateľská legislatíva

Právny systém je kombináciou moslimského práva šariá, zvykového a francúzskeho práva. Slovenským subjektom sa neodporúča ísť do sporov s komorskými partnermi. Vhodnejšie a v konečnom dôsledku aj menej finančne náročné je mimosúdne vyrovnanie.

Podmienky podnikania upravuje investičný zákon č.07-0010/AU.

Hlavné typy spoločností na Komorských ostrovoch:

- a) komanditné spoločnosti;
- b) pobočky zahraničných spoločností;
- c) verejné obchodné spoločnosti;
- d) spoločnosti s ručením obmedzeným;
- e) akciové spoločnosti
- f) ekonomické záujmové skupiny.

Na právne úkony spojené so zriaďovaním zahraničných spoločností alebo ich zastúpení sa odporúča využiť služby miestnych právnikov.

d) Zmluvná základňa

Slovenská strana sa už od r. 1993 opakovane pokúšala o nadviazanie diplomatických stykov s Komorskou úniou, avšak bez odozvy z komorskej strany. Posledný pokus bol podniknutý v roku 1998 a potom v roku 2012. Tento stav možno pričítať aj nižšej administratívnej kapacite na komorskej strane.

III. INVESTÍCIE, ENERGETIKA, VEDA A VÝSKUM

---

a) Priame zahraničné investície:

Slabá vzdelanostná úroveň a neexistujúca stratégia vlády (sústredenej na vnútorné politické boje) neláka zahraničných investorov prísť do krajiny. Transfery od 150 tisíc komorských rodákov v zahraničí sa väčšinou minú na podporu spotreby obyvateľstva.

b) Energetická politika krajiny

Na Komorských ostrovoch sa neťažia žiadne energetické suroviny. Veľkú pozornosť vzbudilo objavenie nálezísk ropy a plynu v Mozambickom prielive, v ktorom ležia aj Komorské ostrovy. Mozambik aj Tanzánia už energetické suroviny ťažia, Komory rokujú so špecializovanými firmami o prieskume vo svojich teritoriálnych vodách. Keďže v krajine nie je postavená rafinéria, v roku 2011 sa tam priemerne denne dovážalo 1 025 barelov rafinovaných ropných produktov.

Výroba elektriny (2010):	40 mil. kWh
Inštalovaná kapacita (2010):	6.000 kW
Energ. mix (2010):	83,3% tepelné elektrárne
	16,7% vodné elektrárne

c) Veda, výskum a vývoj, inovácie

Komorský zväz nie je vo vede, výskume a vývoji na vysokej úrovni. Spolupráca v tejto oblasti je reálna iba v smere pomoci zo strany SR.

IV. ZAHRANIČNÝ OBCHOD KRAJINY

---

a) Dovozný a vývozný režim, obchodná prax

V prípade nových obchodných kontraktov sa odporúča využívať neodvolateľný dokumentárny akreditív otvorený v renomovanej banke. Pri menších objednávkach u nových odberateľov nie je neobvyklá platba vopred. Na základe skúseností je postupne možné prejsť na platbu proti dokumentom. Pri obchodnom styku s dlhodobými partnermi je možná úverová platobná podmienka.

b) Základná štatistika zahraničného obchodu

Export: 19,6 mil. USD (odhad 2012)

25,2 mil. USD (odhad 2011)

Import: 208 mil. USD (odhad 2012)

206,6 mil. USD (odhad 2011)

Obchodná bilancia: **deficit 188,4 mil. USD** (odhad 2012).

c) Tovarová štruktúra zahraničného obchodu v členení vývoz/dovoz

- Za rok 2012 boli najväčšími dovoznými položkami:

autá 14%, cement 11%, ryža 9%, mäso a ryby 9%, železo a oceľ 5%, ropné produkty 5%

- Za rok 2012 boli najväčšími vývoznými položkami:

voňavé esencie (ylang-ylang) 45%, vanilka 24%, klinčeky 10%.

d) Teritoriálna štruktúra zahraničného obchodu vývoz/dovoz

Obchodní partneri – export (2012): Holandsko 58,6%, Singapur 10,6%, Turecko 9,3%, Francúzsko 5,6%, India 5%.

Obchodní partneri – import (2012): Pakistan 15,7%, Francúzsko 14,2%, SAE 11,5%, India 8,5%, Čína 6,7%, Keňa 5,3%, Singapur 5,2%.

e) Vývoj zahraničného obchodu so SR za ostatných päť rokov (vývoz/dovoz)

Obchodná výmena medzi SR a Komorským zväzom (v tis. EUR):

Veľvyslanectvo Slovenskej republiky v Keni: www.mzv.sk/nairobi, emb.nairobi@mzv.sk

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	1-10 2013
Vývoz	0	0	0	0	66	73	67
Dovoz	8	0	18	19	18	1	43
Obrat	8	0	18	19	84	51	110
Saldo	-8	0	-18	-19	+48	+49	+24

Zdroj: MH SR

Tovarová štruktúra vývozu zo SR do Komorského zväzu (v tis. EUR)

HS2	Názov	Rok 2010	Rok 2011	Rok 2012	Index 2012/ 2011	podiel v 2012 %	1-10 2013
02	Mäso a jedlé mäsové droby	0	66	73	110,6	100	67
	VÝVOZ SPOLU	0	66	73	110,6	100	67

Zdroj: MH SR

Slovenský vývoz v roku 2012 dosiahol iba 73 tis. EUR, pričom jedinou položkou bolo mäso a mäsové výrobky. Aj v roku 2013 pokračuje vývoz mäsa v približne rovnakom objeme.

Tovarová štruktúra dovozu do SR z Komorskej únie (v tis. EUR)

HS2	Názov	Rok 2010	Rok 2011	Rok 2012	Index 2012/ 2011	podiel v 2012 %	1-10 2013
09	Káva, čaj, maté a koreniny	17	18	1	5,5	100	43
87	Vozidlá, ich súčasti a príslušenstvo	2	0	0	---	0	0
	DOVOZ SPOLU	19	18	1	5,5	100	43

Zdroj: MH SR

Najvýznamnejšou komoditou dovážanou v ostatných 4 rokoch do SR boli koreniny – najtypickejší komorský vývozný artikel. Objemy v rokoch 2009 – 2011 boli stabilné, pokles v roku 2012 bol vystriedaný pomerne vysokým zvýšením nášho dovozu v prvých 10 mesiacoch roku 2013.

V. MARKETINGOVÁ STRATÉGIA

---

a) Obchodné zvyklosti v teritóriu

Africkí podnikatelia a najmä štátni úradníci môžu pre slovenského podnikateľa predstavovať najväčší problém – často strácajú hoci aj osobne odovzdané dokumenty, nechávajú partnera čakať aj v prípade vopred dohodnutých schôdzok, naspäť sa vracajú k už raz dohodnutým záležitostiam a žiadajú o ich opätovné prerokovanie, atď. Je potrebné sa pripraviť na časovo dlhší proces rokovaní ako v Európe a tiež na dlhší čas prípravy dodávok než predpokladá zahraničný partner. Štátni úradníci často schvaľovacie procesy zámerne zdržujú s cieľom získať pre seba nejaké výhody.

Požiadavky na balenie a iné špecifické podmienky bývajú spravidla dohodnuté s príslušným zástupcom dovozcu, ktorý často žiada finančnú podporu na uvedenie určitého výrobku na trh. Aspekt propagácie rovnako ako aj jeho forma sú zo strany slovenských exportérov často podceňované.

b) Vyhodnotenie odbytových možností SR

Dovoz do Komorskej únie viac než desaťnásobne prevyšuje úroveň jej vývozu. Zanedbateľná priemyselná výroba v krajine poskytuje možnosti na vývoz slovenskej produkcie.

Existuje potenciál pre naše dodávky najmä **v energetickom sektore** (obnoviteľné zdroje energie), **v IT, bezpečnostných technológiách, zariadeniach na úpravu vody a recykláciu odpadu, poľnohospodárstve a spotrebných tovaroch.**

c) Marketingová stratégia pri vývoze do terítoria

Vývozu do Komorskej únie výrazne napomôže vhodný miestny zástupca. Bez neho je veľmi zložitá vyznať sa vo fungovaní miestneho trhu a najmä získať rozhodujúce kontakty.

Kontaktné adresy na dôležité inštitúcie:

**Ministry for the Foreign relations and the Co-operation,
charged with the Diaspora, the Francophonie and
the Arab World**

Phone: (+269) 774 41 01

**Ministry for the Economy, the Trade, Work, the Promotion
of the Investments and female Entreprenariat,**

Phone: (+269) 774 41 61

Comoros National Investment Promotion Agency

Tel : (+269) 77 38 570

Fax : (+269) 773 84 91

Website : www.invest-comoros.com

Email : contact@invest-comoros.com

Union of Comoros Chambers of Commerce (UCCIA)

Veľvyslanectvo Slovenskej republiky v Keni: www.mzv.sk/nairobi, emb.nairobi@mzv.sk

Phone: (+269) 773 09 58

National Investment Promotion Agency

Phone: (+269) 773 85 70

Economic Planning Department (CGP)

Phone: (+269) 773 31 08

Comoros Employers Organization (OPACO)

Phone: (+269) 763 23 05

Comoros Telecom

Phone: (+269) 774 43 20

International Airport Prince Said Ibrahim

Phone: (+269) 773 15 93

El Maarouf Hospital

Phone: (+269) 773 34 33

Comoros Red Crescent

Phone: (+269) 773 06 64

Banky

BIC-Comores Banque pour l'Industrie et le Commerce - Comores

Place de France, B.P 175, Moroni - Comores

Tel : +33 (269) 73 02 25/ 73 20 43

BDC Banque de Développement des Comores

Place de France, B.P 298 Moroni - Comores

Tel : +33 (269) 73 01 54/73 03 97

BCC Banque Centrale des Comores

Place de France, B.P 405 Moroni, Comores

Tel : +33 (269) 73 31 41 / 73 18 14 / 73 51 68 / 73 51 87

CNE, SNPT - Société Nationale des Postes et Télécommunication

Place de France B.P 5000, Moroni - Comores

Tel : +33 (269) 73 06 10

Diplomatické zastúpenie európskych inštitúcií na Komoroch:

**European Union. Technical desk of the European
Commission Delegation**

Phone: (+269) 773 53 33

Fax: (+269) 773 53 43

French Embassy

Phone: (+269) 773 07 53 / 773 16 19 / 773 03 95

Fax: (+269) 773 09 22

French Development Agency

Phone: (+269) 773 29 10 / 773 35 06

Fax: (+269) 773 22 88

Italy - Honorary Consulate

Phone: (+269) 771 13 49

Fax: (+269) 771 14 48

Diplomatické zastúpenie komorských inštitúcií v iných krajinách:

Consulate of the Comoros, Spain

Phone: (+93) 200 97 22 Fax: (+93) 200 02 47

Consulate of the Comoros, Köln

Fax: (+49) 223 454 444

Consulate of the Comoros, Nairobi

Phone: (+2545) 222 748 / 222 964

Slovenský zastupiteľský úrad s pôsobnosťou pre Komorský zväz:

Veľvyslanectvo Slovenskej republiky

Embassy of the Slovak Republic

POB 30204 – 00100

Nairobi, Kenya

Tel. +254 20 2721898

Fax +254 20 2717291

E-mail emb.nairobi@mzv.sk

d) Praktické informácie pre exportéra a importéra

Pri vstupe občana SR na územie Komorskej únie sa vyžaduje vstupné vízum. Vízum je možné získať priamo na hraničnom prechode. Nevyžaduje sa tranzitné vízum.

Pred cestou je vhodné sa zdravotne poistiť. Pri prílete z oblastí výskytu cholery a žltej zimnice sa vyžaduje očkovací preukaz (aj pri tranzite nad 24 hodín). Odporúča sa brať preventívne lieky proti malárii.

Na Komorských ostrovoch je o dve hodiny viac ako v SR (GMT + 3) počas zimného času v Európe, počas európskeho letného obdobia je o 1 hodinu viac.

Otváracia doba:

obchody	pondelok – štvrtok	7.30 – 14.30
	piatok	7.30 – 11.30
	sobota	7.30 – 12.00
	nedeľa	zatvorené

banky	pondelok – štvrtok	7.30 – 14.00
	piatok	7.30 – 11.00
	sobota, nedeľa	zatvorené

Štátne sviatky:

Veľvyslanectvo Slovenskej republiky v Keni: www.mzv.sk/nairobi, emb.nairobi@mzv.sk

- **1. január** Nový rok
- **1. máj** Sviatok práce
- **6. júl** Národný deň
- + 6 pohyblivých moslimských sviatkov

Spracoval: Emil Matejka – ZÚ Nairobi
Schválil: Michal Mlynár – veľvyslanec

december 2013

MINISTRY OF FOREIGN
AND EUROPEAN AFFAIRS
OF THE SLOVAK REPUBLIC

MINISTÈRE DES AFFAIRES
ÉTRANGÈRES ET EUROPÉENNES
DE LA RÉPUBLIQUE SLOVAQUE

MINISTERIO DE ASUNTOS
EXTERIORES Y EUROPEOS
DE LA REPÚBLICA ESLOVACA

МИНИСТЕРСТВО ИНОСТРАННЫХ
И ЕВРОПЕЙСКИХ ДЕЛ
СЛОВАЦКОЙ РЕСПУБЛИКИ

وزارة الخارجية
والشؤون الأوروبية
لجمهورية سلوفاكيا

斯洛伐克共和国
外交和欧洲
事务部